

Behandling af nyere Historie, skabtes gensidigt befrugtende Samarbejde mellem Historikere og Nationaløkonomer. Det var ham en Skuffelse, at dette kun i ringe Grad blev Tilfældet.

At Munch 1931 blev indvalgt i »Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie« var Udtryk for, at man forstod, hvor meget han betød for Fremme af dansk Historieforskning. Mange danske Historikere, ældre og yngre søgte ham i Aarenes Løb for at faa Raad, Vejledning eller positiv Støtte. De vil have bevaret et stærkt Indtryk af den Klogskab og Interesse, hvormed han omfattede dansk historisk Videnskab; med Forstaaelse og Velvilje, kyndigt, sagligt og uden Fordom og Ensidighed drøftede han, hvad der laa hver enkelt paa Sinde. Der er ingen, der har Forudsætninger for at fylde den Plads blandt danske Historikere, der er blevet tom ved denne kloge og gode Mands Bortgang.

Aage Friis.

Det er sjældent, at der i udlandet fremkommer arbejder over emner af dansk historie eller kildeudgaver, som har hentet deres stof i danske arkiver. Naar forskere fra U. S. A. — uden for Norden — paa dette felt staar i første række, hænger det naturligvis sammen med, at et betydeligt antal blandt Staternes borgere er af nordisk herkomst og stadig bevarer interessen for og kontakten med »the old country«. Mest almindeligt kendt herhjemme blandt amerikanske historikere af nordborod er maaske Laurence Marcellus Larson, John O. Evjen, B. J. Hovde og Waldemar Westergaard, men andre navne kunde nævnes med hæder i denne sammenhæng, og ogsaa amerikanske historikere med ikke-nordiske navne — som Lawrence D. Steefel, Franklin D. Scott o. a. — har ydet værdifulde bidrag til nordisk historie. Nordisk historieforskning har al grund til at hilse dette forhold med stor glæde, og det er en af de lykkelige følger af den store krigs ophør, at forbindelserne atter har kunnet knyttes mellem nordiske og udenlandske historikere saa vel paa denne som paa den anden side af Atlanterhavet. Amerikansk historieforskning staar, hvor den er bedst, meget højt, og vi kan lære meget af dens synspunkter, problemstillinger og metode.

Waldemar Westergaard, hvis slægt stammer fra Thy, har gennem en aarrække ført sine elever ved University of California ind i europæisk og ikke mindst nordisk historie og sat dem i gang med arbejder paa dette omraade, for en stor del paa grundlag af de mikrofilms af arkivalier, han har samlet under sine studierejser paa vort fastland. Fra hans egen haand foreligger bl. a. disputat-

sen »The Danish West Indies under Company Rule (1671—1754). With a supplementary chapter 1755—1917« (1917), et værdifuldt pionerarbejde (se Hist. Tidsskr. 9. r. VII, 146—49) og »Det slesvigske Spørgsmaal og Krigen 1864« (1946), der ikke mindst har interesse ved de meddelte breve fra den unge officersaspirant, senere hestetæmmer og minearbejder i Kalifornien og Nevada og til slut slotsforvalter paa Charlottenborg Jørgen Daniel Bruhn. Hertil føjer sig nu udgaven af de breve, som den danske adelsmand Christoffer Henriksen Lindenov (1639—97), 1662—70 sekretær i Danske Kancelli, fra 1688 amtmand over Dronningborg amt, skrev til embedsmænd i Danske Kancelli, kong Christian V og andre danske statspersoner under sit ophold som dansk resident ved det engelske hof 1668—72.

Titelen paa denne udgave: *The first Triple Alliance: The Letters of Christopher Lindenov, Danish Envoy to London 1668—1672, translated and edited, with an historical introduction by Waldemar Westergaard*, (New Haven: Yale University Press, 1947, lxxviii + 528 sider), er ikke fuldt rammende. Lindenovs breve føjer ikke meget til vor viden om det diplomatiske intrigespil, hvorved Ludvig XIV og marki de Lionne opløste den engelsk-hollandsk-svenske tripelalliance af 1668 og vandt England og Sverige som Frankrigs allierede mod den hollandske handelsrepublik. Som resident hørte Lindenov til diplomatiets mindre fisk, og de mere betydningsfulde forhandlinger — ogsaa dem mellem England og Danmark, som resulterede i traktaten af juli 1670 — førtes over hovedet paa ham. Hvad Lindenov skriver om den internationale storpolitik er oftest, hvad han har erfaret paa anden eller tredie haand. Naar udgaven dog maa hilses som et værdifuldt bidrag til 17. aarh.s historie, er det, fordi den giver et interessant billede af Londons politiske skueplads i de nævnte aar. Den unge danske diplomat raadede øjensynligt over gode informationskilder og viser sig som en skarpsindig iagttager af engelsk politik og parlamentsliv. Man læse f. ex. (i Westergaards engelske oversættelse) hans betragtninger i anledning af striden mellem over- og underhuset om »the Bill of Jurisdiction« i nov. 1669:

»It is to be wondered that, with so many high personages with positions at court, so many lords and sons of lords, with all the judges of England, a part of the aldermen of London, and so many jurists depending upon them (of which persons the lower house is in the main made up), a strong enough party could not be formed in the lower house so that their supporters could have prevailed against those who brought about the rejection of the said draft« (s. 178—79 f.).

Sørgede Christoffer Lindenov — hvis fader hr. Henrik L. havde underskrevet »Enevoldsarveregeringsakten« og nu sad som stiftamtmand over Fyns stift, hvis yngre broder Laurids L. var hertuginde Frederikke Amalies hofmester, og hvis søster Kirsten 1672 ægtede den kongeligsindede Erik Banner — over, at hans eget land ikke længere bød paa spændende rigsdags- eller stænderforhandlinger? Herom melder hans officielle breve naturligvis intet.

Naar Westergaard karakteriserer Lindenov som en ringe dansk stilist, er det ikke helt retfærdigt. Det 17. aarh.s dansk stod paa et ældre sprogtrin end samtidens fransk og engelsk, og L. skrev sin tids dansk nærmest bedre end de fleste af sine landsmænd. Paa ikke helt faa steder har den lærde udgiver misforstaaet den danske original. Den engelsk-svenske traktat af 1665 blev ikke sluttet »at Coventry« (p. 39), men »by (ved) (Henry) Coventry«. L. skriver ikke »quelsott« (p. 100) — hvorom en note forklarer: »Presumably dropsy. Cf. Dan. Vatersot, Vattersot, Vandsot« — men »guelsott«. »Mumme« (s. 339) er ikke »cardamom«, som Westergaard gætter. »Om dee dett schulde vide« kan næppe oversættes: »as they should know« (s. 37). Andre eksempler paa manglende fortrolighed med gammeldansk kunde gives.

Indledningen og noterne vidner om flittige studier, men af og til farer den amerikanske historiker vild i 17. aarh.s europæiske histories udstrakte og kratfyldte skov. Den franske diplomat Honoré de Courtin (1627—1703) forvexles (s. 6) med Antoine de Courtin (1622—85; jvf. Svenskt biografiskt leksikon IX (1931), 14—21; samme fejl begaas for resten i Laursen: Danmark-Norges Traktater VI, 15 f., 704). »M. Boreel« (s. 9) er Johan Boreel, ambassadør i England 1667—72, ikke Jacob Boreel. Den spanske ambassadør i London 1668 var greven af Molina, ikke den mystiske »count of Dona« (s. 51). »M. Gabel« (s. 102) er ikke statholder Christoffer Gabel, men hans søn Frederik Gabel, gesandt i Paris; »M. von Rhede« (s. 167) hverken baron Reede van Amerongen eller Frederik van Reede, men Hendrik, baron van Reede tot Renswoude, hollandsk ambassadør i Madrid 1656—69. »Grotius« (s. 166) er uden tvivl Pieter de Groot, næstældste søn af den berømte Hugo Grotius, hollandsk ambassadør i Stockholm 1668—70; »M. Opdam« (s. 256) Jacob van Wassenaer, baron van Obdam (1635—1714), søn af den berømte admiral af samme navn; »captain Adeler« (s. 269) ikke admiral Cort Adeler, men hans søn Sivert Adeler; »Holes« (p. 312, læs: Holck) ikke lord Denzil Holles, men kommandanten paa Kronborg Eiler Holck; »the Duke of Lorraine« (s. 444) ikke Karl III., men Karl IV. Den uidentificerede

religiøse forfatter »Gelly« (s. 65) er muligvis den frisiske reformator Gellius (Jelle) Snecanus. Om general Paul Würtz (s. 363) kunde udgiveren have fundet underretning (omend ikke paa hvert punkt korrekt) i Dansk biografisk Leksikon (1933—44, XXVI, 363—64), et værk, som han ikke synes at kende. Men hvem er den ænigmatisk »prince of Hamburg« (s. 4)? Gaadefuldt er ogsaa stykket om lord Arlington's hustru paa s. 26, men en note, som underrettede læseren om, at Arlington og lord Ossory (jvf. s. 32) var gift med de to hollandske søstre Beverweert, kunde have kastet noget lys i mørket. En geografisk lapsus er den spørgende identificering af »the castle of Siebource«, erobret af hertugen af Neuburg i febr. 1670, med »Seebrugge« (s. 194). Den flamske kysthavn Zeebrugge (velkendt fra 1. verdenskrig) var ikke anlagt i 17. aarh., og et krigstog af den lille hertug af Pfalz-Neuburg til Vestflanderns kyst vilde have været et hovedløst foretagende. »Siebource« er Siegburg, paa højre Rhinbred, nær Bonn.

Denne kritik af nogle enkeltheder kan ikke omstøde den kendsgerning, at professor Westergaard har indlagt sig ikke ringe fortjeneste ved at gøre Christoffer Lindenovs interessante breve tilgængelige for den internationale historikerverden.

C. O. Boggild-Andersen.

7. febr. 1948 døde i en alder af over 92 aar tidligere russisk statsraad og dansk statskonsulent Carl Andreas Koefoed (Andrej Andreevič Kofod, f. 16. okt. 1855 i Skanderborg). K. rejste efter at have taget examen som landbrugskandidat og virkede som forvalter paa jyske gaarde 1878 til Rusland, hvor han ægtede en russisk dame Elisaveta Petrovna Obedova og arbejdede først som praktisk landmand og godsforvalter, derpaa 1887—1905 som ejendomstaxator for den russiske adelsbank. Han fik under dette arbejde et kendskab til russiske landbrugsforhold som faa eller ingen andre og virkede fra 1903 i tale og skrift energisk for landsbyjordernes udskiftning af fællesskabet. Da regeringen efter 1905-revolutionen gik i gang med omfattende agrarreformer, blev K. som statsraad og medlem af landbrugsministerens raad sjælen i udskiftningsarbejdet og har sin store andel i, at der indtil martsrevolutionen 1917 udskiftedes over 15 mill. ha. eller c. 10¹/₂ pct. af bøndergaardene i det egentlige Rusland. Ved denne virksomhed har han, selv om den senere kollektivisering har omdannet de russiske agrarforhold efter helt andre linier end dem, han arbejdede for, indskrevet sit navn i russisk historie paa en mere fremtrædende plads end nogen anden dansk.